

КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ПУСТОВАРОВ АНАТОЛІЙ ІВАНОВИЧ

УДК 330.342.24

**МЕХАНІЗМ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ УПРАВЛІННЯ
РОЗВИТКОМ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ**

08.00.03 – економіка та управління
національним господарством

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Запоріжжя – 2021

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Класичному приватному університеті, м. Запоріжжя.

Науковий керівник – доктор економічних наук, професор
ПОКАТАЄВА Ольга Вікторівна,
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя,
перший проректор.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
ШАПОШНИКОВ Костянтин Сергійович,
Причорноморський науково-дослідний інститут
економіки та інновацій, м. Одеса,
директор;

доктор економічних наук, професор
СТРОЙКО Тетяна Володимирівна,
Миколаївський національний університет
ім. В. О. Сухомлинського,
завідувач кафедри економіки та менеджменту.

Захист дисертації відбудеться «07» травня 2021 р. о 14⁰⁰ на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 17.127.01 у Класичному приватному університеті за адресою: 69002, м. Запоріжжя, вул. Жуковського, 70б, ауд. 124.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Класичного приватного університету за адресою: 69002, м. Запоріжжя, вул. Жуковського, 70б, ауд. 114.

Автореферат розісланий «05» квітня 2021 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

О. І. Трохимець

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Обґрунтування вибору теми дослідження. Сучасна концепція цифрової трансформації управління розвитком національної економіки спрямована на перетворення механізму регулювання економіки з метою поширення застосування цифрових технологій у сфері соціально-економічного розвитку суспільства. В умовах цифрового трансформаційного тренду управління розвитком національною економікою має визначатися детермінантами впливу, безпеки й контролю, а ринкові сили – конкуренцією та свободою прийняття управлінських рішень суб'єктами господарювання. Концептуальний підхід до стратегії цифрової трансформації управління розвитком національної економіки має бути зваженим: надмірна регуляторна державна політика без урахування готовності ринку, бізнес-структур, споживачів і суспільства до майбутніх змін не буде ефективною.

Проблемні питання ефективного застосування механізмів регулювання процесу цифрової трансформації національної економіки є предметом наукових пошуків багатьох українських науковців, серед них: В. Апалькова, Н. Блейман, Р. Браун, О. Бурбело, О. Вишневський, С. Веретюк, С. Волосович, С. Іванов, С. Коляденко, Дж. Кон, Н. Краус, В. Куйбіда, Л. Лазебник, А. Маслов, Т. Месенбург, Дж. Синфілд, Д. Тапскотт, О. Трохимец, К. Шапошников, К. Шваб та ін. Окремі аспекти цієї проблематики розглянуто в працях Ю. Бажала, О. Власенко, Д. Войта, В. Геєця, В. Гриньова, С. Дорогунцова, М. Долішнього, О. Каховича, О. Квактун, О. Покатаєвої, Р. Рудницької, О. Сенкевич, Л. Симоненко, Т. Стройко, О. Федорчак, В. Щербак, В. Якобчук та ін.

Водночас особливої актуальності набуває ідентифікація ключових векторів формування механізму державного регулювання національної економіки в контексті цифрової трансформації, зокрема обґрунтування напрямів і перспектив розвитку цифрової трансформації територіальних управлінських систем; визначення особливостей диджиталізації регулювання економіки під час цифрової трансформації всіх сфер суспільного життя; висвітлення новітніх підходів до «цифровізації» управління; розроблення системи взаємопов'язаних механізмів розвитку е-урядування; визначення основних принципів та напрямів реалізації цифрової трансформації управління на основі дослідження якісних характеристик інформаційного суспільства; дослідження зарубіжного досвіду цифрової трансформацій моделей управління для обґрунтування доцільності впровадження нової моделі цифрового управління в Україні тощо. На основі головних тенденцій, ідей, принципів, механізмів і моделей цифрової трансформації національних економік розробка програм, стратегій і концепцій цифрової трансформації управління розвитком національної економіки відповідно до сучасних глобальних цифрових потреб стає актуальною.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано в межах науково-дослідних робіт Класичного приватного університету: «Сучасні проблеми модернізації та структурних трансформацій економіки Придніпровського регіону» (номер державної реєстрації 0114U006322), де здобувачем запропоновано концепцію цифрової трансформації управління розвитком національної економіки; «Сучасні тенденції інвестиційно-інноваційного розвитку регіону» (номер державної реєстрації 0110U003959), де здобувачем

запропоновано формування механізму цифрової трансформації управління розвитком національної економіки.

Мета й завдання дослідження. *Мета дослідження* – обґрунтувати теоретико-методичні основи й розробити концептуальні підходи та практичні рекомендації з удосконалення механізму цифрової трансформації управління розвитком національної економіки.

Для досягнення зазначеної мети поставлено такі *завдання*:

- розглянути теоретичні підходи до процесу цифрової трансформації управління розвитком національної економіки;

- визначити методичні підходи до оцінювання цифрової трансформації управління розвитком національної економіки та закордонний досвід цифрової трансформації управління розвитком національної економіки;

- виявити динаміку цифрових перетворень у національній економіці та показники оцінювання цифрової трансформації управління розвитком національної економіки;

- виявити пріоритетний напрям цифрової трансформації управління розвитком національної економіки та систему зовнішніх і внутрішніх факторів впливу на зазначений процес;

- розробити концепцію цифрової трансформації управління розвитком національної економіки;

- удосконалити інституційне забезпечення цифрової трансформації управління розвитком національної економіки.

- удосконалити механізм цифрової трансформації управління розвитком національної економіки.

Об'єкт дослідження – процеси цифрової трансформації управління розвитком національної економіки.

Предмет дослідження – теоретико-методичні основи та практичні рекомендації з формування механізму цифрової трансформації управління розвитком національної економіки.

Методи дослідження. Теоретичною й методологічною основою дослідження є фундаментальні положення та принципи економічної теорії, державного регулювання економіки, стратегічного управління, аналізу господарської діяльності, засади комплексного й системного аналізу. Для реалізації поставлених у роботі завдань використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів та підходів: *морфологічний аналіз і семантичну модель* – для визначення процесу цифрової трансформації управління розвитком національної економіки (підрозділ 1.1); *індукції та дедукції, декомпозиції й синтезу* – для обґрунтування методичних підходів до оцінювання цифрової трансформації управління розвитком національної економіки (підрозділ 1.2); *порівняння та системний підхід* – для дослідження закордонного досвіду цифрової трансформації управління розвитком національної економіки (підрозділ 1.3); *економіко-статистичні методи* – для аналізу динаміки цифрових перетворень у національній економіці та показників цифрової трансформації управління розвитком національної економіки (підрозділ 2.1, 2.2); *факторний аналіз* – для обґрунтування системи факторів впливу на процес цифрової трансформації

управління розвитком національної економіки (підрозділ 2.3); *суб'єктно-об'єктний підхід та абстрактно-логічний, системно-структурний методи* – для розробки концепції цифрової трансформації управління розвитком національної економіки, формування інституційного забезпечення й механізму цифрової трансформації управління розвитком національної економіки (підрозділи 3.1, 3.2, 3.3).

Інформаційну базу дослідження становлять дані Міністерства економічного розвитку та торгівлі України, Державної служби статистики України, Державної казначейської служби України, Євростату, законодавчі й нормативно-правові акти та програмні документи державних, регіональних і місцевих органів влади України, монографічні дослідження й наукові статті зарубіжних і українських авторів, а також публікації в спеціальних виданнях.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що отримані в процесі дослідження теоретичні й практичні результати в сукупності вирішують важливу наукову проблему формування механізму цифрової трансформації управління розвитком національної економіки, який спрямований на підвищення конкурентоспроможності економіки України. Найбільш важливі наукові результати дослідження, що мають елементи новизни, полягають у такому:

удосконалено:

– концепцію цифрової трансформації управління розвитком національної економіки України, яка, на відміну від існуючих, передбачає створення безпечного цифрового простору й цифрової взаємодії для суб'єктів соціо-політико-економічної системи національної економіки на принципах системної цифровізації у вимірах (цифровий вимір структурних перетворень економіки, інформаційне суспільство й цифрові бізнес-моделі та відносини) за новими векторами державної політики: мережева (цифрова) готовність економіки; цифрова адаптація на ринку праці; цифровізація підприємництва й інновацій; цифровізація малого та середнього бізнесу; конкурентна політика; політика цифрової співпраці; захист прав власності; облік вартості цифрових технологій; оподаткування цифрових платформ, що забезпечується економічними й управлінськими інструментами з метою скорочення цифрової нерівності та скорочення дисбалансу влади;

– інституційне забезпечення процесу цифрової трансформації управління розвитком національної економіки шляхом визначення інститутів, що здійснюють вплив (діяльність органів державної влади, функціонування інституту підприємництва в умовах цифровізації економіки, якісні та кількісні характеристики інституту конкуренції, рівень розвитку економічної культури й інституту інтелектуальної власності, основні детермінанти та зміни національного менталітету) і заходів впливу (стратегічне планування розвитку сфери інтелектуальної власності, інноваційної та інвестиційної діяльності, розвитку ІТ-кластерів; оптимізація системи державних органів, до повноважень яких належить регулювання діяльності ІТ-індустрії; фінансове стимулювання розвитку ІТ-індустрії та інфраструктури ринку інтелектуальної власності; популяризація запровадження цифрових технологій);

– механізм цифрової трансформації управління розвитком національної економіки, який, на відміну від існуючих, включає систему державних органів з регулювання процесів цифрової трансформації, державна політика у сфері цифровізації (цілі й

заходи діяльності), методи регулювання (правові, організаційні, економічні та психологічні), засоби (інструменти, важелі) регулювання, зокрема: склад і чисельність законодавчих актів, адміністративні важелі регулювання (розроблення правил та регулювання тарифів), реалістичність виконання плану дій щодо реалізації розроблених національних проєктів із цифровізації різних сфер соціально-економічного життя, доцільність і системність економічного регулювання (зміни оподаткування, кредитування, надання грантів, застосування проєктів державно-приватного партнерства), психологічні засоби впливу (формування в населення базових цифрових знань, формування мотивації суспільства до використання цифрових технологій);

– методичний підхід до оцінювання цифрової трансформації управління розвитком національної економіки, який, на відміну від попередніх, ґрунтується на розробці методики розрахунку Індексу цифрової трансформації національної економіки на основі застосування кваліметричного підходу, який включає фактори розвитку (акселерація економічної діяльності, трансформація ресурсних секторів економіки, реалізація людського капіталу), що відповідає затвердженим стратегічним цілям розвитку цифрової економіки, а також дає змогу оцінити рівень досягнення цільових стратегічних показників;

– науковий підхід до обґрунтування стратегічного напрямку цифрової трансформації управління розвитком національної економіки, який, на відміну від попередніх, базується на визначенні впливовості зовнішніх і внутрішніх чинників цифрової трансформації на основі методу парних порівнянь та визначення пріоритетного напрямку цифрової трансформації управління розвитком національної економіки на основі когнітивного моделювання, що дасть підґрунтя для розробки національних і регіональних проєктів цифрової трансформації;

набуло подальшого розвитку:

– теоретичні підходи до цифрової трансформації управління розвитком національної економіки шляхом уточнення сутності механізму цифрової трансформації управління розвитком національної економіки як сукупності методів і засобів впливу системи державних органів на процеси запровадження цифрових технологій у вимірах: структурної політики цифровізації, інформаційного суспільства й цифрових платформ бізнес-процесів і відносин, відповідно до чинної нормативно-правової бази та цілей сталого всеосяжного розвитку;

– інформаційно-аналітичне забезпечення стратегічного аналізу цифрової трансформації управління національної економіки, яке, на відміну від існуючих, доповнено переліком статистичних індикаторів оцінювання цифрового розвитку економіки, що характеризують доступ до широкосмугового інтернету та його якість, рівень використання ІКТ громадянами, рівень довіри та безпеки використання інтернет-технологій, електронну комерцію, інновації та стартапи у сфері ІКТ, е-здоров'я, що дасть змогу підвищити ефективність проведення регулярних оцінювань розвитку цифрової економіки.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що основні теоретико-методичні напрацювання, розробки та положення дисертації доведено до рівня практичних рекомендацій, що в комплексі формують підґрунтя для вдосконалення механізму управління розвитком цифрової економіки.

Практичні рекомендації, зокрема щодо концептуальних положень удосконалення процесу цифрової трансформації управління розвитком національної економіки, використано в практичній діяльності Запорізької міської ради (довідка № 1701-521 від 09.04.2020). Наукові результати щодо оцінювання стимулювання цифрової трансформації територіальних управлінських систем довели свою практичну цінність у роботі Запорізької торгово-промислової палати (довідка № 1042 від 22.09.2020). Пропозиції автора щодо реалізації державної політики цифрової трансформації управління розвитком економіки на регіональному рівні використовує в практичній діяльності Запорізької обласної ради (довідка № 108 від 10.06.2020).

Результати дисертаційної роботи використовують у навчальному процесі Класичного приватного університету під час викладання дисциплін «Національна економіка», «Інтернет-комерція», «Оптимізація бізнес-процесів», «Стратегічне управління» (довідка № 914 від 25.03.2020).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійним завершеним науковим дослідженням. Визначені та обґрунтовані в ній наукові положення, висновки та пропозиції, одержані практичні результати є особистим внеском здобувача. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, у дисертаційній роботі використано лише ті ідеї та положення, які отримані автором особисто.

Апробація результатів дисертації. Основні положення й результати дослідження доповідались та отримали позитивну оцінку на міжнародних конференціях, таких як: «Інтеграція бізнес-структур: стратегії та технології» (м. Тбілісі, Грузія, 2018 р.); «Економіка і менеджмент: сучасні трансформації в епоху глобалізації» (м. Клайпеди, Литва, 2018 р.); «Сучасні тенденції формування соціальної відповідальності бізнесу» (м. Лісабон, Португалія, 2018 р.); «Цифрова та інноваційна економіка: процеси, стратегії, технології» (м. Кельце, Республіка Польща, 2019 р.); «Від Балтики до Причорномор'я: формування сучасного економічного простору» (м. Рига, Латвія, 2020 р.).

Публікації. Основні наукові положення, висновки й результати дисертації викладено у 12 наукових працях, з них: 7 – статті в наукових фахових виданнях та виданнях, включених до міжнародних наукометричних баз, з яких 1 стаття в закордонному виданні, 5 – матеріали конференцій. Загальний обсяг публікацій становить 4,01 д. а.

Структура й обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг роботи становить 214 сторінок, з них основний текст – 165 сторінок. Список використаних джерел включає: до розділу 1 – 55 найменувань, до розділу 2 – 46, до розділу 3 – 74. Робота містить 39 таблиць та 20 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано вибір теми дисертації; вказано зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами; визначено мету, завдання, об'єкт і предмет, методи дослідження; вказано наукову новизну й практичне значення одержаних результатів; наведено дані щодо апробації та публікацій.

У першому розділі – «Теоретико-методичні основи цифрової трансформації управління розвитком національної економіки» – розглянуто теоретичні підходи до процесу цифрової трансформації управління розвитком національної економіки; систематизовано методичні підходи до оцінювання цифрової трансформації управління розвитком національної економіки; досліджено закордонний досвід цифрової трансформації управління розвитком економіки.

Процес цифрової трансформації управління розвитком національної економіки є перебудовою концепції управління національною економікою шляхом переведення всіх її елементів соціально-економічної й політико-правової системи в цифровий простір і на цифрову взаємодію з максимальним упровадженням інформаційно-комп'ютерних та цифрових технологій і результатів їхнього застосування. Процес реалізується через функціонування складових системи цифрової трансформації управління розвитком національної економіки: виміри структурної політики цифровізації, виміри інформаційного суспільства й цифрові платформи бізнес-процесів і відносин. Механізм цифрової трансформації управління розвитком національної економіки розглянуто як сукупність методів і засобів впливу системи державних органів на процеси запровадження цифрових технологій у бізнес-процеси суб'єктів господарювання, практику публічного адміністрування й повсякденне життя громадян, відповідно до чинної нормативно-правової бази та цілей сталого всеосяжного розвитку.

Удосконалено методичний підхід до оцінювання результативності цифрової трансформації національної економіки на основі стратегічних орієнтирів Національної економічної стратегії 2030 стосовно розвитку цифрової економіки. Визначено етапи розрахунку Індексу цифрової трансформації економіки та додаткова шкалу бальних оцінок (рис. 1).

Рис. 1. Етапи розрахунку Індексу цифрової трансформації економіки (розроблено автором)

Індекс цифрової трансформації національної економіки включає фактори розвитку: акселерація економічної діяльності, трансформація ресурсних секторів економіки, реалізація людського капіталу, – кожен з яких містить по дев'ять оціночних індикаторів. Для обчислення узагальнювального показника застосовано як основний кваліметричний підхід (табл. 1).

Таблиця 1

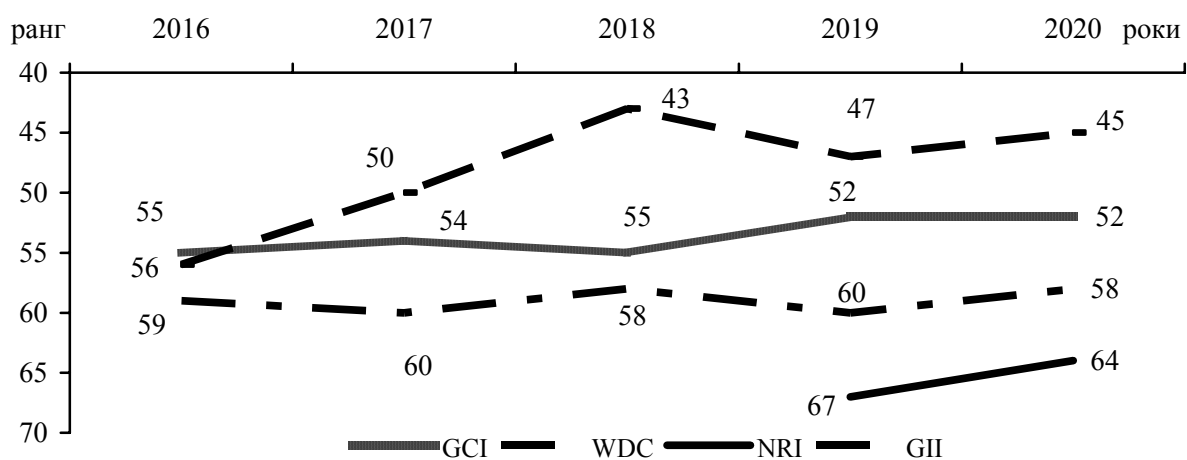
Структурні елементи Індексу цифрової трансформації національної економіки

Фактори цифрового розвитку / індикатори цифрового розвитку (ваговий коефіцієнт факторів/індикаторів)
Акселерація економічної діяльності (0,25/1)
частка активних користувачів високошвидкісного інтернету серед громадян (0,12), частка автомобільних доріг та залізничних колій, покритих технологіями мобільного інтернету (0,11), частка безготівкових операцій від загальної кількості всіх операцій (0,10), частка громадян та суб'єктів економічної діяльності, що користуються довірчими послугами (0,09), частка підприємств, що використовують хмарні технології та віртуалізацію (0,13), частка електронної взаємодії бізнесу з бізнесом і громадян із бізнесом (0,09), частка електронної взаємодії бізнесу та громадян з державою (0,09), частка внутрішнього ринку електронної комерції (0,13), частка внутрішнього ринку споживання цифрової продукції та продукції ІТ (0,14)
Трансформація ресурсних секторів економіки (0,25/1,0)
частка зростання промислового сектору (0,09), частка зростання високотехнологічних промислових сегментів (0,11), частка експортерів промислової високотехнологічної продукції (0,12), частка створених нових робочих місць (0,10), частка підприємств, що випускають цифрові продукти (0,12), частка підприємств, що застосовують технології Індустрії 4.0 (0,13), частка підприємств, що застосовують технології штучного інтелекту (0,12), частка підприємств, що застосовують технології BigData (0,11), частка підприємств, що застосовують технології «інтернет речей» (0,10)
Трансформація сфер життя (0,25/1,0)
частка міст, що перейшли до цифрових платформ управління (0,09), частка цифрових процесів у сфері освіти (0,11), частка цифрових процесів у сфері медицини (0,12), частка цифрових процесів у сфері транспорту (0,10), частка цифрових процесів у сфері туризму (0,12), частка цифрових процесів у сфері екології (0,13), частка цифрових процесів у сфері соціального забезпечення (0,12), частка цифрових процесів у сфері громадської безпеки (0,11), частка цифрових процесів у сфері державного управління (0,10)
Реалізація людського капіталу (0,25/1,0)
частка громадян, що мають доступ до цифрових платформ (0,14), частка населення та домогосподарств, у яких є комп'ютерна техніка (0,11), частка громадян із базовими цифровими компетентностями (0,12), частка токенизації природних ресурсів (0,09), частка фрилансерів (0,10), частка надходжень від податку на доходи фізичних осіб (0,11), частка населення з мало захищених верств, що має доступ до цифрових технологій (0,12), частка створених нових цифрових професій у закладах освіти (0,12), частка STEM-освіти в закладах середньої освіти (0,09)

На основі дослідження закордонного досвіду запропоновано заходи державної політики цифрової трансформації управління розвитком національної економіки України за такими напрямками, як: регулювання тарифів і стандартів якості фіксованого й мобільного зв'язку; механізм компенсації універсальної телекомунікаційної послуги; спільне фінансування розповсюдження штучного інтелекту, будівництво оптичного волокна в сільських місцевостях, високошвидкісна інфраструктура; оцифрування державних і муніципальних послуг; моделі законодавчої концепції цифрової економіки.

У другому розділі – «Сучасний стан та функціонування механізму цифрової трансформації управління розвитком економіки України» – виявлено динаміку цифрових перетворень у національній економіці та проведено аналіз показників цифрової трансформації управління розвитком національної економіки; визначено систему факторів впливу на процес цифрової трансформації управління розвитком національної економіки.

Проаналізовано динаміку цифрових перетворень в економіці України у 2016–2019 рр. Серед позитивних змін зазначено таке: щорічне зростання інформаційного сектору; зростання обсягів виробництва з використанням технологій середньо-високого рівня; збільшення обсягів реалізації послуг, пов'язаних з використанням комп'ютерного обладнання; вищий за середній рівень використання підприємствами фіксованого широкосмугового доступу до мережі Інтернет; позитивне сальдо міжнародної торгівлі послугами у сфері інформаційно-комунікаційних технологій; позитивну динаміку показників використання Інтернету населенням; наявність доступу до мережі Інтернет у 94% обстежених державних установ. Як негативні зміни визначено таке: скорочення показників використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах, які не належать до інформаційного сектору; недостатнє забезпечення підприємств фахівцями з інформаційно-комунікаційних технологій; незначну кількість підприємств, що мали офіційний вебсайт та купували хмарні технології; низькі показники розвитку електронного бізнесу за моделлю взаємодії «B2B»; незадовільний рівень використання інструментів електронної демократії.

Примітка: GCI – для оцінювання показників інвестування у сферу ІКТ, зрілості ІКТ та показників розвитку цифрової економіки України, WDC – для оцінювання рівня розвитку цифрових технологій, що сприяють трансформації державного управління, бізнес-моделей та українського суспільства загалом; Індекс мережевої готовності, NRI – для оцінювання ефективності процесів інтегрування людей з технологіями й ефективними структурами управління, GII – для оцінювання наявності інноваційного потенціалу.

Рис. 2. Рангові місця України у міжнародних індексах за період 2016–2020 рр.
(розроблено автором)

З метою підвищення ефективності проведення регулярних оцінювань цифрового розвитку запропоновано ввести додаткові статистичні показники Державною службою статистики України, що характеризують доступ до широкосмугового інтернету та його якість, рівень використання ІКТ громадянами,

рівень довіри та безпеки використання інтернет-технологій, електронну комерцію, інновації та стартапи у сфері ІКТ, е-здоров'я.

Проведено трендовий аналіз показників цифрової трансформації управління національною економікою України, наведених у міжнародних індексах, з метою виявлення сильних і слабких сторін мережевої готовності країни, оцінювання попиту й пропозиції у сфері ІКТ, рівня залучення суб'єктів економічних відносин до використання цифрових технологій, перспектив розвитку цифрової економіки та її впливу на досягнення цілей сталого розвитку.

На основі аналізу міжнародних індексів (глобальний індекс мережевої взаємодії (GCI), світовий рейтинг цифрової конкурентоспроможності (WDC), індекс мережевої готовності (NRI); глобальний індекс інновацій (GII)) визначено, що вплив внутрішніх чинників цифрової трансформації управління національною економікою переважно є негативним, що зумовлено незадовільним рівнем пропозиції продуктів і послуг сфери ІКТ; незначним попитом на програмне забезпечення штучного інтелекту, технології «інтернет речей», безпечні інтернет-сервери, нові мобільні додатки; низьким рівнем транзакцій електронної торгівлі; скороченням показників ринкової капіталізації, залучення венчурного капіталу, надходжень від інтелектуальної власності та плати за її використання; негативною динамікою мережевої готовності економіки, що пов'язано з відсутністю реєстрації інтернет-доменів, низькою участю в розробці ІТ-проектів через вебсервіс GitHub, погіршенням показників захисту конфіденційності, використання й доступу до екологічних видів палива.

На основі опрацювання наукових публікацій українських та іноземних авторів виокремлено двадцять чинників впливу на процес цифрової трансформації управління розвитком національної економіки, які поділено на зовнішні й внутрішні щодо об'єктів процесу цифрової трансформації. Групу зовнішніх чинників становлять три підгрупи: чинники державного регулювання, економічні чинники та чинники розвитку технологій і інфраструктури. До групи внутрішніх чинників зараховано підгрупи: людський чинник, чинники конкуренції, чинники ресурсного й організаційного забезпечення.

На основі методу парних порівнянь та багатовимірного шкалування визначено найбільш впливові зовнішні чинники, серед яких: нормативно-правова база, що регламентує процес цифрової трансформації (28,3%), проникнення широкосмугового доступу до мережі Інтернет (21,2%), інформаційна безпека інфраструктури інформаційно-комунікаційних технологій (15,2%). Як найбільш впливові внутрішні чинники визначено такі: рівень кваліфікації фахівців вітчизняних підприємств (29%), цифрові навички населення (21,7%) та опір запровадженню цифрових технологій (15,6%). У розрізі підгруп чинників зазначено, що найбільший вплив серед зовнішніх чинників має підгрупа «Технології і інфраструктура» (54,3%), а серед внутрішніх – підгрупа «Людський чинник» (67,8%).

За результатами проведеного ранжування впливовості зовнішніх і внутрішніх чинників побудовано когнітивну модель формування стратегії цифрової трансформації управління розвитком національної економіки (рис. 3).

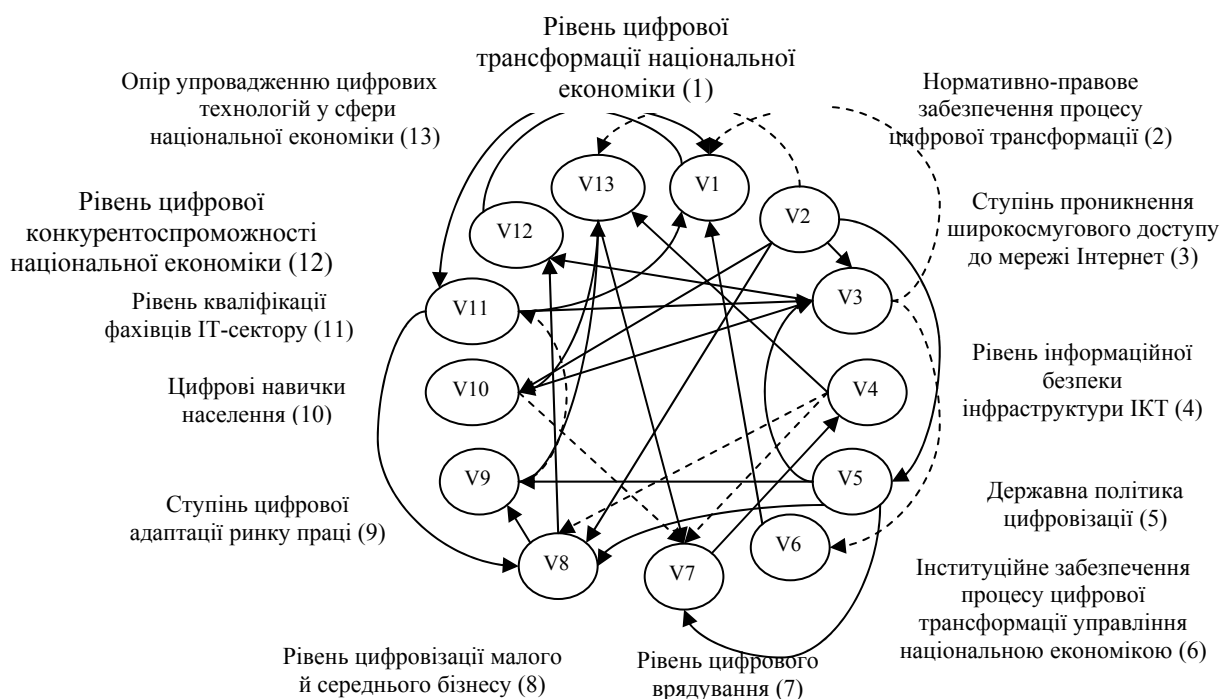

Рис. 3. Когнітивна модель формування стратегії цифрової трансформації управління розвитком національної економіки
(– стимулювальний вплив, - - - - стримувальний вплив) (розроблено автором)

Реалізація стратегії цифрової трансформації управління розвитком національної економіки України, що заснована на підвищенні рівня цифрової конкурентоспроможності національної економіки, має такий пріоритетний напрям: рівень цифрової конкурентоспроможності національної економіки (V10) – рівень цифровізації малого й середнього бізнесу (V8) – ступінь проникнення широкосмугового доступу до мережі Інтернет (V3) – державна політика цифровізації (V5) – рівень інформаційної безпеки інфраструктури ІКТ (V4) – рівень цифрового врядування (V7) – опір упровадженню цифрових технологій у сфері національної економіки (V13) – цифрові навички населення (V12) – нормативно-правове забезпечення процесу цифрової трансформації (V2) – інституційне забезпечення процесу цифрової трансформації управління національною економікою (V6).

У **третьому розділі** – «Удосконалення механізму цифрової трансформації управління розвитком економіки України» – розроблено концепцію цифрової трансформації управління розвитком національної економіки; удосконалено інституційне забезпечення та механізм цифрової трансформації управління розвитком національної економіки.

Концепція цифрової трансформації управління розвитком національної економіки України визначає стратегічне бачення цифрового розвитку економіки України – забезпечення цифрової трансформації управління розвитком національної економіки України шляхом створення безпечного цифрового простору й цифрової взаємодії для суб'єктів соціо-політико-економічної системи національної економіки на принципах системної цифровізації в ключових вимірах: цифровий вимір структурних перетворень економіки, інформаційне суспільство та цифрові бізнес-моделі й відносини (рис. 4).

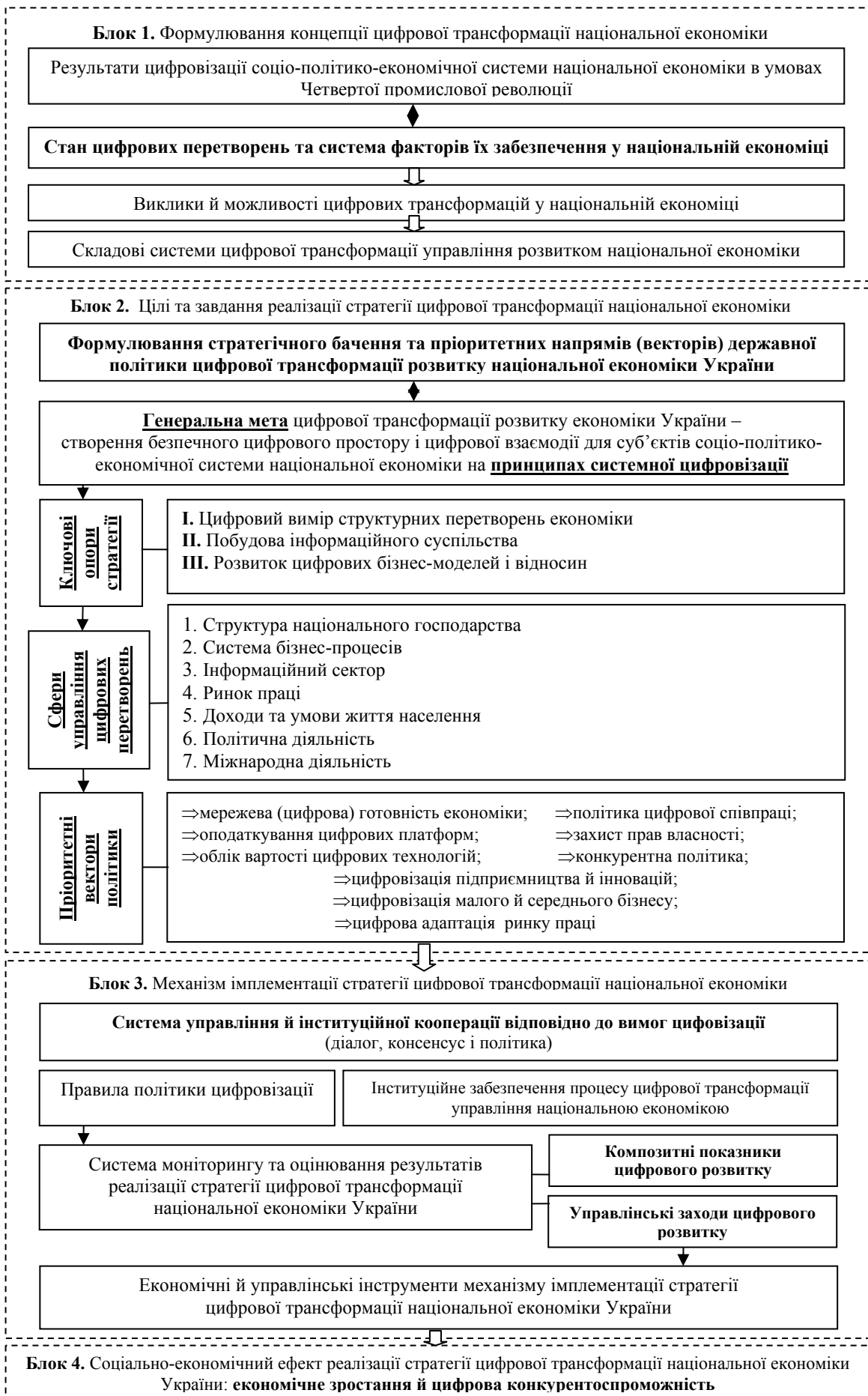

Рис. 4. Стратегія цифрової трансформації національної економіки України (розроблено автором)

Відповідно до цього сформульовано нові вектори та сфери державної політики цифрової трансформації управління розвитком національної економіки України: мережева (цифрова) готовність економіки; цифрова адаптація на ринку праці; цифровізація підприємництва й інновацій; цифровізація малого й середнього бізнесу; конкурентна політика; політика цифрової співпраці; захист прав власності; облік вартості цифрових технологій; оподаткування цифрових платформ. Генеральними цілями такої державної політики визначено скорочення цифрової нерівності й скорочення дисбалансу влади. Імплементацию Концепції забезпечують економічні й управлінські інструментами:

- тарифні правила нейтральності мережі зв'язку;
- механізм компенсації універсальної телекомунікаційної послуги;
- інвестиції (державні і приватні), фонди для будівництва оптичного волокна, високошвидкісної інфраструктури в сільських і віддалених районах;
- комплексні програми об'єднання секторів інформаційних комунікацій, обчислювальних технологій та ЗМІ;
- фінансування експорту цифрових технологій суб'єктами малого та середнього бізнесу;
- фінансування програм з розповсюдження штучного інтелекту за допомогою додатків різних типів;
- нормативно-правова база для розширення широкосмугових мереж операторами в сільських та віддалених районах, моделі концепції цифрової економіки;
- оцифрування максимальної кількості державних і муніципальних послуг тощо.

Удосконалено інституційне забезпечення процесу цифрової трансформації управління розвитком національної економіки, зокрема окреслено перелік інститутів, що здійснюють вплив (діяльність органів державної влади, функціонування інституту підприємництва в умовах цифровізації економіки, якісні та кількісні характеристики інституту конкуренції, рівень розвитку економічної культури й інституту інтелектуальної власності, основні детермінанти та зміни національного менталітету) і заходи щодо вдосконалення інституційного забезпечення зазначеного процесу: гармонізація законодавства, що регулює діяльність ІТ-сектору, захист прав інтелектуальної власності, інформаційну безпеку; стратегічне планування розвитку сфери інтелектуальної власності, інноваційної та інвестиційної діяльності, розвитку ІТ-кластерів; оптимізація системи державних органів, до повноважень яких належить регулювання діяльності ІТ-індустрії; фінансове стимулювання розвитку ІТ-індустрії та інфраструктури ринку інтелектуальної власності; популяризація запровадження цифрових технологій (табл. 2).

Удосконалено механізм цифрової трансформації управління розвитком національної економіки та виокремлено основні його елементи, серед яких: система державних органів, до повноважень яких належать функції з регулювання процесів цифрової трансформації, державна політика у сфері цифровізації (цілі й заходи діяльності), методи регулювання, тобто способи досягнення певної мети, засоби (інструменти, важелі) регулювання – дії, технології, процедури (рис. 5).

Заходи щодо вдосконалення інституційного забезпечення процесу цифрової трансформації управління розвитком національної економіки

Напрями мінімізації негативного впливу інституту на процес цифрової трансформації	
Державна влада	Кодифікація законодавства, що регулює господарську діяльність ІТ-сектору. Перегляд і врегулювання функцій і повноважень державних організацій. Створення стабільної системи оподаткування, розширення переліку податкових пільг. Розроблення державних програм розвитку ІТ-сфери, державно-приватне партнерство, створення фондів співфінансування, бюджетно-грантове фінансування. Законодавче врегулювання захисту персональних даних користувачів платформи «Дія»
Інститут підприємництва	Стимулювання запровадження технологій Індустрії 4.0 шляхом їх застосування на державних підприємствах. Створення єдиного Центру з просування ІТ-індустрії шляхом об'єднання профільних міністерств, бізнес-асоціацій та кластерів (маркетингової структури підтримки ІТ-індустрії). Створення науково-дослідних центрів при університетах для встановлення зв'язку між ІТ-індустрією та науковою спільнотою. Створення єдиного центру та стратегії розвитку кластерів, розробка системи фінансування кластерних утворень
Інститут конкуренції	Ефективне просування на внутрішній ринок технологій «великі дані», «штучний інтелект», «віртуальна реальність», робототехніки з метою цифровізації бізнес-процесів. Підвищення кваліфікації працівників ІТ-підприємств з питань маркетингового управління для продуктів ІТ-сектору на внутрішньому й зовнішніх ринках
Інститут інтелектуальної власності	Перегляд та вдосконалення законодавства у сфері інтелектуальної власності відповідно до світових стандартів. Завершення формування складу суддів Вищого суду з питань інтелектуальної власності. Створення спеціалізованого правоохоронного органу в структурі Національної поліції України з метою правової охорони об'єктів патентування. Розроблення програми розвитку інфраструктури підтримки використання об'єктів інтелектуальної власності. Розроблення і прийняття Національної стратегії розвитку сфери інтелектуальної власності. Реалізація заходів щодо розвитку інфраструктури підтримки малих і середніх підприємств при створенні та використанні об'єктів інтелектуальної власності. Ліквідація піратського контенту шляхом надання ліцензованого програмного забезпечення державним організаціям. Висвітлення в ЗМІ розглянутих справ про захист прав інтелектуальної власності, освітні ініціативи навчальних закладів
Економічна культура	Запровадження єдиного інформаційного простору підприємства, розроблення стандартів інформаційного обміну, залучення лідерів до кросфункціональної взаємодії. Запровадження електронного документообігу, аутсорсинг допоміжних функцій. Стимулювання інноваційної активності шляхом запровадження економічних стимулів (пільги, кредити, податкові канікули тощо)

Рис. 5. Основні елементи механізму цифрової трансформації управління розвитком національної економіки (розроблено автором)

Визначено проблеми й недоліки функціонування механізму цифрової трансформації управління розвитком національної економіки, запропоновано заходи щодо їх усунення та окреслено очікувані результати від їх реалізації (табл. 3).

Таблиця 3

Напрями й заходи з удосконалення державного регулювання процесу цифрової трансформації управління розвитком національної економіки

Методи та інструменти регулювання	Виявлені проблеми та недоліки	Заходи з усунення недоліків	Очікувані результати від реалізації заходів
Правові методи	Суперечливість правових норм, невизначеність у термінології, ускладнене орієнтування в нормах права у зв'язку із суттєвим зростанням їх чисельності	Кодифікація чинних нормативно-правових актів, що регулюють процес цифрової трансформації та сферу інтелектуальної власності	Створення сприятливого інституційного середовища для розвитку ІТ-підприємств та продукування винаходів
Організаційні методи, зокрема система державних органів	Дублювання функцій Мінекономіки, Мінцифри, Мінрегіону щодо реалізації процесів цифрової трансформації. Функцій Держспецзв'язку та НКРЗІ в розрізі розроблення Правил надання і отримання ТК-послуг та регулювання цін	Упорядкування управлінської структури по горизонталі та по вертикалі; закріплення за кожним із суб'єктів регулювання чітких повноважень та кола об'єктів регулювання; визначення порядку взаємодії суб'єктів регулювання	Скорочення державних витрат, усунення суперечностей державного регулювання, створення сприятливих умов функціонування й розвитку суб'єктів господарювання
Розроблення й реалізація національних програм та проєктів	Брак досвідчених фахівців відповідної кваліфікації для реалізації розроблених проєктів	Залучення до реалізації проєктів стейкхолдерів, фахівців ІТ-спільноти, комерційних та громадських організацій	Підвищення якості виконання проєктів, широке висвітлення результатів їхньої реалізації
Економічні методи	Суперечливі оцінки доцільності податкових змін у межах реалізації проєкту «Дія»	Залучення стейкхолдерів до процесу розроблення податкових новацій на початкових його етапах	Створення сприятливого клімату для розвитку ІТ-індустрії
	Безсистемний підхід до вдосконалення процесів кредитування бізнесу та надання грантової допомоги	Усунення бар'єрів доступу до інвестиційних коштів, венчурне фінансування, стандартизація процесів оцінювання інвестиційних проєктів	Створення надійних джерел фінансування, нормативне врегулювання оцінювання інвестиційних проєктів
	Обмежене застосування ДПП у сфері ІКТ, недосконалість законодавства про ДПП	Використання ДПП у проєктах цифровізації державних промислових підприємств	Мотивація власників приватних підприємств до цифровізації бізнесу
Психологічні методи	Незадовільний рівень системності, впорядкованості та цілеспрямованості популяризаційної діяльності держави	Бюджетне фінансування діяльності організаторів популяризаційних заходів, перегляд моделей функціонування культурних і освітніх закладів	Підготовка громадян з дитячого віку до «цифрової» соціалізації та культури, стимулювання популяризаційної діяльності

Визначено правові, організаційні, економічні та психологічні методи державного регулювання процесу цифрової трансформації й засоби їх реалізації, серед яких: склад і чисельність законодавчих актів, адміністративні важелі регулювання (розроблення правил та регулювання тарифів), реалістичність виконання плану дій щодо реалізації розроблених національних проєктів із цифровізації різних сфер соціально-економічного життя, доцільність і системність економічного регулювання (зміни оподаткування, кредитування, надання грантів, застосування проєктів державно-приватного партнерства), психологічні засоби впливу (популяризація інноваційного потенціалу, формування в населення базових цифрових знань, формування мотивації суспільства до використання цифрових технологій).

ВИСНОВКИ

У ході дослідження розроблено теоретичні положення та надано практичні рекомендації щодо вдосконалення механізму цифрової трансформації управління розвитком національної економіки, а саме:

1. Розвинуто теоретичні підходи до механізму цифрової трансформації управління розвитком національної економіки шляхом уточнення його сутності як сукупності методів і засобів впливу системи державних органів на процеси запровадження цифрових технологій у вимірах: структурної політики цифровізації, інформаційного суспільства й цифрових платформ бізнес-процесів і відносин, відповідно до чинної нормативно-правової бази та цілей сталого всеосяжного розвитку.

2. Удосконалено методичний підхід до оцінювання цифрової трансформації управління розвитком національної економіки, який ґрунтується на розробці методики розрахунку Індексу цифрової трансформації національної економіки на основі застосування кваліметричного підходу, який включає фактори розвитку (акселерація економічної діяльності, трансформація ресурсних секторів економіки, реалізація людського капіталу), що відповідає затвердженим стратегічним цілям розвитку цифрової економіки, а також дає змогу оцінити рівень досягнення цільових стратегічних показників.

3. Розвинуто інформаційно-аналітичне забезпечення стратегічного аналізу цифрової трансформації управління національної економіки шляхом доповнення переліку статистичних індикаторів оцінювання цифрового розвитку економіки, що характеризують доступ до широкосмугового інтернету та його якість, рівень використання ІКТ громадянами, рівень довіри й безпеки використання інтернет-технологій, електронну комерцію, інновації та стартапи у сфері ІКТ, е-здоров'я, що дасть змогу підвищити ефективність проведення регулярного оцінювання розвитку цифрової економіки.

4. Удосконалено науковий підхід до обґрунтування стратегічного напрямку цифрової трансформації управління розвитком національної економіки, який базується на визначенні впливовості зовнішніх і внутрішніх чинників цифрової трансформації на основі методу парних порівнянь (чинники державного регулювання, економічні чинники та чинники розвитку технологій і інфраструктури, людський чинник, чинники конкуренції, чинники ресурсного й

організаційного забезпечення). На основі когнітивного моделювання визначено пріоритетний напрям цифрової трансформації управління розвитком національної економіки України: рівень цифрової конкурентоспроможності національної економіки – рівень цифровізації малого й середнього бізнесу – ступінь проникнення широкосмугового доступу до мережі Інтернет – державна політика цифровізації – рівень інформаційної безпеки інфраструктури ІКТ – рівень цифрового врядування – опір упровадженню цифрових технологій у сфери національної економіки – цифрові навички населення – нормативно-правове забезпечення процесу цифрової трансформації – інституційне забезпечення процесу цифрової трансформації управління національною економікою.

5. Удосконалено концепцію цифрової трансформації управління розвитком національної економіки України, яка передбачає створення безпечного цифрового простору й цифрової взаємодії для суб'єктів соціо-політико-економічної системи національної економіки на принципах системної цифровізації у вимірах (цифровий вимір структурних перетворень економіки, інформаційне суспільство та цифрові бізнес-моделі й відносини) за новими векторами державної політики: мережева (цифрова) готовність економіки; цифрова адаптація на ринку праці; цифровізація підприємництва та інновацій; цифровізація малого й середнього бізнесу; конкурентна політика; політика цифрової співпраці; захист прав власності; облік вартості цифрових технологій; оподаткування цифрових платформ, що забезпечено економічними та управлінськими інструментами, з метою скорочення цифрової нерівності й скорочення дисбалансу влади.

6. Удосконалено інституційне забезпечення процесу цифрової трансформації управління розвитком національної економіки шляхом визначення системи інститутів впливу (діяльність органів державної влади, функціонування інституту підприємництва в умовах цифровізації економіки, якісні та кількісні характеристики інституту конкуренції, рівень розвитку економічної культури й інституту інтелектуальної власності, основні детермінанти та зміни національного менталітету) і заходів впливу (стратегічне планування розвитку сфери інтелектуальної власності, інноваційної та інвестиційної діяльності, розвитку ІТ-кластерів; оптимізація системи державних органів, до повноважень яких належить регулювання діяльності ІТ-індустрії; фінансове стимулювання розвитку ІТ-індустрії та інфраструктури ринку інтелектуальної власності; популяризація запровадження цифрових технологій).

7. Удосконалено механізм цифрової трансформації управління розвитком національної економіки, який включає систему державних органів з регулювання процесів цифрової трансформації, державну політику у сфері цифровізації (цілі й заходи діяльності), методи регулювання (правові, організаційні, економічні та психологічні), засоби (інструменти, важелі) регулювання, зокрема: склад і чисельність законодавчих актів, адміністративні важелі регулювання (розроблення правил та регулювання тарифів), реалістичність виконання плану дій щодо реалізації розроблених національних проєктів із цифровізації різних сфер соціально-економічного життя, доцільність і системність економічного регулювання (зміни оподаткування, кредитування, надання грантів, застосування проєктів державно-приватного партнерства), психологічні засоби впливу (формування в населення базових цифрових знань, формування мотивації суспільства до використання цифрових технологій).

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ
Публікації, що висвітлюють основні наукові результати дисертації
Статті в наукових фахових виданнях України та виданнях,
які входять до міжнародних наукометричних баз

1. Пустоваров А. І. Інституційне забезпечення процесу цифрової трансформації управління розвитком національної економіки. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*. 2019. Вип. 24. Ч. 1. С. 164–169. (0,47 д. а.) (*Index Copernicus*)

2. Пустоваров А. І. Концептуальний підхід до стратегії цифрової трансформації національної економіки. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Вип. 41. С. 230–237. (0,49 д. а.)

3. Пустоваров А. І. Аналіз показників цифрової трансформації національної економіки на основі міжнародних індексів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*. 2020. Вип. 30. С. 243–249. (0,49 д. а.) (*Index Copernicus*)

4. Пустоваров А. І. Формування механізму цифрової трансформації управління розвитком національної економіки. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*. 2020. Вип. 34. С. 213–218. (0,51 д. а.) (*Index Copernicus*)

5. Пустоваров А. І. Закордонний досвід цифрової трансформації управління розвитком національної економіки. *Причорноморські економічні студії*. 2020. Вип. 51. С. 261–267. (0,47 д. а.) (*Index Copernicus*)

6. Пустоваров А. І. Теоретичні засади процесу цифрової трансформації управління розвитком національної економіки. *Причорноморські економічні студії*. 2020. Вип. 54. С. 254–260. (0,48 д. а.) (*Index Copernicus*)

Стаття в закордонному виданні

7. Pustovarov A. Dynamics of digital transformations in the national economy of Ukraine. *Three Seas Economic Journal*. 2020. Vol. 1. № 4. P. 109–116. (0,51 д. а.) (*Index Copernicus*)

Публікації, що додатково відображають наукові результати дисертації
та засвідчують обов'язкову апробацію матеріалів дисертації
Матеріали конференцій

8. Пустоваров А. І. Методичний інструментарій чинників впливу на розвиток цифрової економіки і процесу цифрової трансформації. *Інтеграція бізнес-структур: стратегії та технології*: матеріали Міжнар. наук. конф. (23 лютого 2018 р., м. Тбілісі, Грузія). Тбілісі, 2018. С. 59–62. (0,12 д. а.)

9. Пустоваров А. І. Стратегія цифрової трансформації національної економіки України. *Економіка і менеджмент: сучасні трансформації в епоху глобалізації*: матеріали II Міжнар. наук. конф. (23 березня 2018 р., Клайпеди, Литва). Клайпеди, 2018. С. 65–67. (0,12 д. а.)

10. Пустоваров А. І. Оцінка системи чинників забезпечення цифрової трансформації управління розвитком національної економіки. *Сучасні тенденції формування соціальної відповідальності бізнесу*: матеріали II Міжнар. наук. конф. (29 червня 2018 р., Лісабон, Португалія). Лісабон, 2018. С. 50–52. (0,11 д. а.)

11. Пустоваров А. І. Рівень технологічних змін в економіках внаслідок цифрових трансформацій. *Цифрова та інноваційна економіка: процеси, стратегії, технології*: матеріали Міжнар. наук. конф. (25 січня 2019 р., Кельце, Республіка Польща). Кельце, 2019. С. 68–71. (0,12 д. а.)

12. Пустоваров А. І. Підходи до змісту цифровізації в умовах використання цифрових трансформацій національної економіки. *Від Балтики до Причорномор'я: формування сучасного економічного простору*: матеріали IV Міжнар. наук. конф. (21 серпня 2020 р., Рига, Латвія). Рига, 2020. С. 69–71. (0,12 д. а.)

АНОТАЦІЯ

Пустоваров А. І. Механізм цифрової трансформації управління розвитком національної економіки. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством. – Класичний приватний університет, Запоріжжя, 2021.

У дисертації розвинуто теоретичні підходи до механізму цифрової трансформації управління розвитком національної економіки та інформаційно-аналітичне забезпечення стратегічного аналізу цифрової трансформації управління національної економіки. Удосконалено методичний підхід до оцінювання цифрової трансформації управління розвитком національної економіки, який ґрунтується на розробці методики розрахунку Індексу цифрової трансформації національної економіки.

Удосконалено концепцію цифрової трансформації управління розвитком національної економіки, яка передбачає створення безпечного цифрового простору й цифрової взаємодії для суб'єктів соціо-політико-економічної системи на принципах системної цифровізації в нових векторах державної політики. Удосконалено науковий підхід до обґрунтування стратегічного напрямку цифрової трансформації управління розвитком національної економіки, який базується на когнітивному моделюванні та методі парних порівнянь.

Удосконалено механізм цифрової трансформації управління розвитком національної економіки, який включає систему державних органів з регулювання процесів цифрової трансформації, державну політику у сфері цифровізації, методи регулювання, засоби регулювання, та інституційне забезпечення процесу цифрової трансформації управління розвитком національної економіки шляхом визначення системи інститутів впливу й заходів впливу.

Ключові слова: цифрова трансформація, механізм регулювання, стратегія, проєкт, національна економіка, цифрова економіка, цифровізація, ІК-технології.

АННОТАЦИЯ

Пустоваров А. И. Механизм цифровой трансформации управления развитием национальной экономики. – Квалификационная научная работа на правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.03 – экономика и управление национальным хозяйством. – Классический приватный университет, Запорожье, 2021.

В диссертации получили развитие теоретические подходы к механизму цифровой трансформации управления развитием национальной экономики на основании определения совокупности методов и средств воздействия системы государственных органов на процессы внедрения цифровых технологий в измерениях цифровизации; информационно-аналитическое обеспечение стратегического анализа цифровой трансформации управления национальной экономики путем применения статистических индикаторов оценки цифрового развития экономики на основе показателей доступа и качества широкополосного Интернета, уровня использования ИК-технологий гражданами, доверия и безопасности использования интернет-технологий, электронной коммерции, инноваций и стартапов в сфере ИКТ, e-здоровья.

Усовершенствован методический подход к оценке цифровой трансформации управления развитием национальной экономики, основанный на разработке методики расчета Индекса цифровой трансформации национальной экономики на основе применения квалиметричного подхода, который включает факторы развития: акселерацию экономической деятельности, трансформацию ресурсных секторов экономики, реализацию человеческого капитала. Усовершенствована концепция цифровой трансформации управления развитием национальной экономики, которая предусматривает создание безопасного цифрового пространства и цифрового взаимодействия субъектов социо-политико-экономической системы на принципах системной цифровизации в новых векторах государственной политики. Действенность концепции обеспечивается экономическими и управленческими инструментами в целях сокращения цифрового неравенства и дисбаланса власти.

Усовершенствован научный подход к обоснованию стратегического направления цифровой трансформации управления развитием национальной экономики, основанный на установлении влияния внешних и внутренних факторов цифровой трансформации с помощью метода парных сравнений и определения приоритетного направления цифровой трансформации управления развитием национальной экономики и когнитивного моделирования.

Усовершенствован механизм цифровой трансформации управления развитием национальной экономики, который включает систему государственных органов по регулированию процессов цифровой трансформации, государственную политику в сфере цифровизации, методы регулирования, средства регулирования. К инструментам регулирования относятся состав и численность законодательных актов, административные рычаги регулирования, реалистичность выполнения плана действий по реализации разработанных национальных проектов цифровизации различных сфер социально-экономической жизни, целесообразность и системность экономического регулирования, психологические средства влияния. Усовершенствовано институциональное обеспечение процесса цифровой трансформации управления развитием национальной экономики путем определения системы институтов влияния и мер воздействия, среди которых определено стратегическое планирование развития сферы интеллектуальной собственности, инновационной и инвестиционной деятельности, развития ИТ-

кластеров, оптимизация системы государственных органов, в полномочия которых входит регулирование деятельности ИТ-индустрии; финансовое стимулирование развития ИТ-индустрии и инфраструктуры рынка интеллектуальной собственности; популяризация внедрения цифровых технологий.

Ключевые слова: цифровая трансформация, механизм регулирования, стратегия, проект, национальная экономика, цифровая экономика, цифровизация, ИК-технологии.

SUMMARY

Pustovarov A. I. The mechanism of digital transformation of national economy development management. – Qualifying scientific work as manuscript.

Thesis for a Candidate Degree in Economics, specialty 08.00.03 – Economics and Management of National Economy. – Classic Private University, Zaporizhzhia, 2021.

The thesis develops the theoretical approaches of the mechanism of the digital transformation of national economy development management and information-analytical support of strategic analysis of the digital transformation of national economy development management. The methodological approach of the assessment of the digital transformation of national economy development management is improved. It is based on the development of a methodology of the index of the national economy digital transformation process.

The concept of the digital transformation of national economy development management is improved. It provides the creation of a secure digital space and digital interaction for the subjects of socio-political-economic system by the principles of system digitalization in new dimensions of state policy vectors. The scientific approach of substantiation of the strategic direction of the digital transformation of national economy development management based on cognitive modeling and a method of pair comparisons is improved.

The mechanism of the digital transformation of national economy development management which includes system of the state regulators of the digital transformation processes, the state policy in the area of digitalization, methods of regulation, means of regulation is improved. By defining the system of institutions of influence and impact measures the institutional support of the process of the digital transformation of national economy development management is developed.

Key words: digital transformation, regulatory mechanism, strategy, project, national economy, digital economy, digitalization, IC-technologies.

ПУСТОВАРОВ АНАТОЛІЙ ІВАНОВИЧ

**МЕХАНІЗМ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ УПРАВЛІННЯ
РОЗВИТКОМ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ**

08.00.03 – економіка та управління національним господарством

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Підписано до друку 02.04.2021.

Формат 60×84/16. Папір офсетний. Друк ризографний. Гарнітура Times.
Умовн.-друк. арк. 0,9. Обл.-вид. арк. 0,9. Тираж 100 пр. Зам. № 23-2021АБ.

Видавець та виготовлювач
Класичний приватний університет
69002, м. Запоріжжя, вул. Жуковського, 70Б

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
серія ДК, № 3321 від 25.11.2008